

Posudek diplomové práce Michala Rejthara Stav pravopisných dovedností žáků na 2. stupni ZŠ

Cíl práce – získat povědomí o stavu pravopisných dovedností žáků 9. ročníků a kvart gymnázií na plzeňských školách – byl, domnívám se, beze zbytku splněn. Autor pojal svůj výzkum velmi důkladně. Značně rozsáhlý vzorek 283 respondentů, jimž byly zadány pracovní listy ve formě doplňovacích cvičení se zastoupením všech typů pravopisných jevů, lze pokládat za reprezentativní, objektivně odrážející reálný stav současné školní pravopisné praxe.

Výsledky, k nimž diplomant dospěl, jsou pečlivě zpracovány a v zájmu přehlednosti utříděny do systému tabulek, jež procentuálně zachycují míru úspěšnosti zkoumaných jevů v rámci pravopisu lexikálního, morfologického a syntaktického. Ke každé tabulce je velmi vhodně připojen stručný komentář charakteristických zjištění. Stejně důkladně a přehledně jsou vyhodnoceny dotazníky pro učitele.

Autor stanovil pět hypotéz, s jejichž platností se vyrovnává v Závěru. Překvapivě se ukázalo, že žáci zkoumaného vzorku nejlépe zvládají psaní předložek *s* a *z*, naopak se potvrdil předpoklad nejnižší úspěšnosti řešení v oblasti psaní velkých písmen a v oblasti interpunkce ve větě jednoduché. Poměrně cenné je zjištění, že žáci kvarty, tedy žáci výběrové školy, kde se již v podstatě předpokládá ovládnutí celého pravopisného didaktického systému, vykazují pouze o 3,4% vyšší míru úspěšnosti než žáci 9. ročníku.

Práci obohacuje soubor několika aktivit rozvíjejících pravopisné dovednosti žáků (kap. 2.3.2). Chybí zde jen sdělení, zda jsou tato cvičení výsledkem autorovy invence. Domnívám se, že mohou být ve školní pravopisné praxi dobře využitelná.

Uvedme několik věcných připomínek. Nelze tvrdit, že školní vydání PSC je stručnější než akademické (s.8, 4.ř.). Není zřejmé, proč je u pravopisu morfologického před výčtem jednotlivých pravopisných jevů jeho podstata vysvětlena (i když neúplně), a u pravopisu lexikálního a syntaktického nikoli (s.9). U pravopisu syntaktického (tamtéž) je výčet pravopisných jevů neúplný. Slovo „mlít“ není utvořeno pomocí koncovky, jak autor uvádí na s.22 uprostřed – jde o slovo nemotivované. Psaní *í* je zde didakticky správně vysvětleno analogií se slovem *třít*, avšak *-í* je kmenotvorná přípona, nikoli koncovka.

Po jazykové stránce je diplomová práce bezchybná – několik formulačních nevhodností nemůže výrazně snížit její jinak vysokou kvalitu. Uvedme některé: „definování pravopisu jako takové“ (s.7, 2.ř.), „bylo na nich, aby...“ (s.20, 5.ř. zdola). Na s.19 (10.ř. zdola) je užito nespisovného obratu „více jak“, na s.22 (2.ř. zdola – nad tabulkou) je místo slova „význam“ nenáležitě užito substantiva „smysl“. Na s.19 (14.- 15.ř.) najdeme anakolut. Vzhledem k rozsahu práce (146 stran kromě Příloh) je omluvitelná absence čárky před *či* (s.21, poslední čárka zdola), překlapy jsou pouze ojedinělé (s.8, 2.ř. zdola; s.9, 8.ř.), v Obsahu je omylem uvedeno „Lexikální pravopis“ namísto „Syntaktický pravopis“ (kap. 2.2.1.1).

Upozorněme ještě na několik drobných nedostatků formálního charakteru – za poslední číslicí v rámci kódu desetinného třídění se nepíše tečka, každá z příloh by měla mít konkrétní označení, za některými heslovitými vyjádřeními (na s.9) je čárka, za jinými nikoli.

Domnívám se, že přes uvedené výhrady je přínos diplomové práce Michala Rejthara nezpochybnitelný.

Navržený klasifikační stupeň: výborně.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.
vedoucí diplomové práce